

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken September 24-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s

A' Svétziai Korona Hertzeget; azon Köz-hasznú vitéz tetteire nézve, mellyeknek mind eunekelőtte, mind kiváltképen e' folyó September 6-ik napján *Dennevitz* mellett esett véres, de az egyesült armádának örökké való ditsóssegekre szolgáló vorékedésben nyilván való példáját adta, a' Mária Trézia vitézi Rendjének nagy keresztével méltóztatott megtisztelni, 's azt a' Cs. K. Feldmarsal Lajtmant, 's ugyan azon vitézi Rendnek Kommandátora Gróf *Hardegg Ignácz* által, *Töplitzből*, e' folyó hónap 13-dikán, a' nevezett Kir. Hertzeg fő hadi szállására küldeni. — Prussziai nagy hősnek *Blücher* lovasság Generálisának nagy érdemeit is méltó tekintetbe vévén Felséges Urunk; őtet azon vitézi Rendnek Kommandátorává tenni; 's annak közép keresztjével felékesíteni méltóztatott Eő Csász. és Ap. Királyi Felsege.

~~~~~

A' Sléziai újság leveleknek 13-ik Septemperi darabjában a' többi közt azt olvas-
tuk, hogy *I. Sándor* Orosz Császár Eő Fel-
sege azt a' Prussziai nagy hősöt; *Blücher*
lovasság Generálisát, az ellenségén vett fé-
nyes győzedelmeire nézve különösen meg-
akarván tisztelni, őtet a' Sz. András vitézi

Rendjének vitézévé tenni, és néki azon ékes-
séséget, mellyet ezen Fels. Fejedelem maga-
szokott hordani, egy tulajdon kezével irt
levéllel együtt küldeni méltóztatott. Ezen
levélnek foglalata e' vala: Generális Uram!
A' jelenvaló táborozásnak leg szebb szem-
pillantatai közé számlálom azokat, mely-
lyekben nyilván való próbáit adhatom azon
különb. győgyörűségnek, mellyet a' Ki-
gyelmed fényes győzedelmei bennem szer-
zettek. Ennek néminémüképen leendő
meg jutalmaztatására küldöm Kigyelmed-
nek a' Sz. András Vitézi Rendjének azt a'
ezimerét; mellyet magam szoktam viselni.
Nem hiszem, hogy ez által az én meg elé-
gedésemnek jeleihez valami ragasztatna;
mindazáltal. tanúbizonyysága lehet annak,
hogy én egy szempillantatot sem kívántam
elmellőzni, mellyben Kigyelmedet, és a'
Kigyelmed vezérlése alatt lévő vitézeket
azon jó tettésemről bizonyosokká ne te-
gyem; mellyet a' Kigyelmed szerentsés
előmenetelei bennem szerzettek. Valamint
a' fő Vezér ditsóssegeinek sűgarai, a' kato-
nákra, úgy ezeknek ditsóssegek is a' fő ve-
zérre terjednek. Mondja meg nékiek Ki-
gyelmed, melly nagyra hetsűllöm vitéz tet-
teiket, Kigyelmed pedig fogadja el az én
szívességemnek ezen jeleit.

Költ *Töplitzben, Aug. 30-ik napján*
1813. eszt.

A tsatázó mezőkről.

A' Svécziái Korona Hertzeg a' vezérése alatt lévő egyesült armádanak Szakszonía országba való bemenetele után, következő foglalatu levelet tetetett abban közönségessé:

Szakszoniának lakosi! Az északi Német Országnak egyesült armádája a' ti határaitokon bément. Ez az armáda nem hadakozik a' ti tartományaitoknak népei ellen, egyedül azoknak elayómója ellen van az intézve. Szükség, hogy a' mi fegyverünknek ti is szerentsét kívánniyatok, mivel a' fogja a' ti megháborított boldogságotkat vissza állítani, és a' ti országlástoknak ditsősségét és függetlenségét vissza adni. Minden Szászt úgy fogunk mi tartani, mint valóságos barátjainkat, a' ti tulajdonoságotoknak jussai méltó tekintetben fognak tartani, és az armáda is szoros fenyték alatt leszen, és akként fog annak szükségéről gond viseltetni, hogy semmi nyomorúsága ne legyen az Országnak. Ne hagyjátok el hajlékaitokat, hanem inkább szokott foglalatosságaitokat folytassátok.

„A' nagyra vágyó politikától nem sokára nagy történetek fognak titeket megszabadítani. Legyetek a' régi Szászoknak méltó maradéki, és ha német vérnek kell folyoi, folyon a' Német Ország mástól való nem függéséért, és nem egy olly ember parantsolatjára, a' kihez semmi köz boldogság, semmi atyafiság nem kötelez titeket. — Frantzia Ország nagyon kiterjedt, és ditsősséges föld, a' régi világ meghódolónak is elegendő lett volna. A' Frantziák magok is azon határokon belől kívánnak menni, mellyeket nekik a' természet kijegyzett, győlölik azt a' kegyetlen uralkodót, a' kinek szolgálnak. Bátran mondjátok meg nekik, hogy ti szabadok akartok lenni, és ők magok is tsudálkozni fognak rajtatok, és titeket arra serkengetni, hogy

ebben a' nemes és ditsősséges feltételben áthatatosak legyetek. *Költ a' Jüterboocki fő hadi szálláson, Sept. 10-ik napján 1813-ik eszt.* *Károly János.*

Ennek a' Kir. Hérósnak parantsolatjára, Seydai fő hadi szállásáról következő 8-ik bulletin adatott ki e' folyó September 12-ik napján:

„A' korona Hertzeg, úgyniorid, tegnap este a' maga fő hadi szállását ide tette által. Sok tiszttek azok közzül, a' kik a' Torgaui hid előtt való szántzokban elfogattak, azt állatták, hogy a' Moskwai hertzeg [*Marsal Ney*] meghölt legyen. Más elfogatott tiszttek ellenben azt bizonyították, hogy ők a' nevezett Marsalt a' Torgaui hid előtt való sántzban látták, és hallották, midön azon erősségnek védelmezésére a' maga katonáit bátorította volna. Azt is beszéllették ezek a' Fr. tiszttek, hogy a' Moskwai hertzeg, néhány szempillantatokkal annak előttte, hogy a' Srékus és Orosz osztály seregek a' térségen meg jelentek volna, az ő vezérése alatt volt tartalék sereg eleibe állott, és a' Prusszus armáda ellen menvén, így kiáltozott: *Fraim! miénk a' győzedelem, két nap múlva Berlinbe leszünk.* — Mindazáltal midön számos batallionokat látott volna maga ellen menni, és a' lovasság is ellene gyargalt, zúrzarva esett. Ha igaz, hogy a' Moskwai hertzeg meghölt, bizonynyal a' maga leg jobb vezérét vesztette el *Napoleon* Császár. Régtől fogva szokott lévén ő a' nagy hadakozásokhoz, ritka vitézségének, és meg különböztetett hadi talentominak sok próbáit adta. Az utolsó Oroszokkal való háborúban, ő volt az, a' ki a' Fr. armádanak maradványit megmentette. Ez az armáda, és Frantzia Ország is ilyen ditsősséges tanubizonyoságot tettek ő rólla.

„Azok a' Prussziái armádanak osztályai, mellyek leg többet szenvedtek, ismét helyre állittatnak, és kipótólják vesz-

teségeket. Nehéz nagyobb vitézséget és alhatatosságot mutatni, mint a Prússzus ifjú katonák mutattak. A Landwéhr batallionokat, a leg jobb Európai hadi seregekkel össze lehet hasonlítani. — A szövetséges armádák közt tellyességgel semmi irigylés nem uralkodik, úgy lehet ezeket a vitéz embereket szemlélni, mint egy familiából valókat, a kik uralkodó Fejedelmek ditsőségének védelmezésére, és Európa szabadságának fenn tartására megesküdvén készek vagy győzni, vagy meghalni. — Generál *Wintgerode* egynéhány ezer Kozakot az Albis vizén már által vitt, Czerniséf Generál pedig *Dessaut* és *Göthent* már elfoglalta. Az armáda az Albis folyóvíz mellett áll, és egynéhány helyen hidnak való materalék hordatnak össze. — A Prússzus felkelő nép közzül 3000 ember ment által az Albison Lenz mellett.

A Prússziai Kir. armádának azon rendkívül való vitézségéről, melyet az a *Dennewicz* véres ütközetben mutatott, egy Generál *Tauenzin* corpusánál szolgáló fő list következendő írást adott ki: „September 4-ik napján, a Fr. 4-ik osztály seregnek előseregeivel, a *Wittenberghez* fél mértföldre előbbnyomult *Dobschütz* Generál Májort nagy erővel meg támadván, őtet vissza venni igyekezett az ellenség; mindazáltal nagy veszteséggel ő maga verekedett vissza. Septemb. 5-ik napján újabb próbákat tett az ellenség, és olly hevesen ütött *Zahnen* túl a külső vigyázó seregekre, hogy kéntelen volt Generál *Dobschütz* egész corpusával azoknak segítségekre menni: mivel mindazáltal Marsal *Ney* már az előtt való napon 20000 főből álló népet vitt oda a *Frantziáknak* segítségekre, Generál *Dobschütz* jónak találta a vezérlése alatt volt Prússzus seregeket *Jüterbockig* vissza húzni, s annál fogva a nagy armádával való egyességet fenn tartani.

Sept. 6-ik napján nagy erővel és össze kaptolt colonnákban előbbre nyomálván az ellenség, mingyárt által lehetett látni, hogy a Prússzus hadi seregeknek bal szárnyán erőt akar venni, és valamely könnyű sereggel *Berlin* városa alá nyomúlni. Arra való nézve egy 12000 emberből álló corpust jobbra marsirozni, és azokat a tőket, mellyek *Jüterbocktól* *Kaltenbornig* kinyúltak elfoglaltatni parantsolta, hogy annál fogva a Generál Lajtnant *Bülow* armádájával egyessége lehessen. Mihelyt Generál Gróf *Tauenzin* az ellenséggel által ellenbe állott, azt mingyárt meg is támadta. Ekkor osztán az ellenség is, a ki 30 — 40 ezer emberből állott, nagy erővel és számos ágyúkkal előbbre nyomult, s keményen tüzelt. De mivel minden pontok, a honnan az ellenségre előmenetelen lehetett tüzelni, haszonra fordították, és a Prússzus stuttzos katonák is minden bokrokat elfoglaltak, sehohol semmi szerentsét nem reménylhetett az ellenség.

Ígyen módon tartott ez a verekedés dél-előtt 9 órától fogva dél után 1 óráig, mind a két részről nagy vakmerőséggel. Ebben a szempillantatban értésére esvén a kommandirozó Generálisnak, tudniillik, *Tauenzinnek*, hogy a Gen. Lajtnant *Bülow* osztály serege segítségére mennyen, ő annyira megbátorodott, hogy mingyárt az ellenség bal szárnyára ütött és a lovassággal annak rendjeibe bévágatott, melynek szerentsés kimenetele lön, mivel *Dieselsky* Obrist-lajtnant a Brandenburgiai dragonyos regementnek két eskadronnyával, és Fő Strázsameszter *Eisenhart* a Brandenburgiai lovas Landwehreknek két eskadronjával, Fő Strázsameszter *Katte* vezérlése alatt az ellenségre rohantak, annak egyéhány batalionját össze áprították, a többit, pedig széllyel szórták.

Ekkor újjobban meg akarta az ellenség a Prússziai armádának bal szárnyát kerülni.

ni, hanem a' kommandírozó Generális egy-
nehány ágyúkat oda vitetvén, és a' Pome-
rániai felkelő seregnék lovasai is Fő Strá-
zsaméster *Bernikau* vezérlése alatt, kinek
halálát minnyájan sajnálják, az ellenség
sorai közé bévágván, azon győzedelmet
vettek, és egy Württembergi zászlót nyertek
is.

Minekutánna tehát Generál *Tauenzin*
corpusa a' Gen. Lajt. *Bulow* corpusával ösz-
ve kaptcsolatott volna, mind a' két corpus,
melly 40000 emberből állott, a' 75000 fő-
ből álló ellenség ellen Rohrbeck felé mar-
sirozott, a' hova számos lovasságot állított
valaki az ellenség, hogy e' szerint a' *Thum*
brigadája, és a' Prusszus hadi seregek jobb
szárnyának hézakja közt be ronthasson:
mindazáltal észre vévén ezt a' kommandírozó
Generális, egynehány lovas batteriát
előbre nyomított, mellyek az ellenséges
lovasságra olly haszonnal tüzeltek, hogy
az zavarodásba esett, magát vissza vontá,
és csak a' helység háta megett, a' gyalogság
védelme alatt szedhette magát rendbe.

Azon idő alatt egy nehéz Orosz batté-
ria is oda érkezvén, az által Rohrbecket
a' kommandírozó Generális is felgyújtatta,
egyszersmind az ott lévő tserje bokrokból
az ellenséget bajonettákkal kiverte, 's azon
helységet erőhatalommal elfoglaltatta. Ezt
a' megtámadást az armáda bal szárnyán volt
lovasság követte, melly azon falu háta me-
gett mingyárt kiállott, és az ellenséges se-
regnek jobb szárnyát sebes hátrálásra kén-
szertette. Utánok ment a' Rohrbecki te-
tőkön volt artilléria és gyalogság is, és
azon helységen keresztül űzte őket. E'
szerint a' 4-ik osztály sereg a' 3-ik osztály
sereggel együtt Langeu- Lipsdorfig nyomta
őket, a' melly idő alatt egynehány versben
bévágott az ellenség soraiiba, és ennek a'
vakmerő, de egyszersmind ditsőséges ve-
rekedésnek a' bekövetkezett éjjel vetel vé-
get. — Ezek szerint negyedfél métföld

távolságra futott az ellenség a' tsata piaz-
tól, és a' mi derék truppjaink, mellyek
harmad napig tartott verekedések miatt na-
gyon megfáradtak, leg szebb rendel foly-
tattak dolgaikat.

Generál Gróf *Tauenzin* Dahmében a'
Luckauban levő seregekkel való egységére
nézve, egy kis osztályt hagyott őrizeten, mel-
lyet mindazáltal a' hátráló ellenség onnan ki-
hajtott. Gen. Lajtnant *Wobeser* mindaz-
tal parantsolatot adott az eránt, hogy Luc-
kauból Dahméba nyomúljanak, és maga
ez a' derék Generál is Septemb. 7-ik nap-
ján, reggeli 5 órakor, azon város előtt
meg jelent, az ott talált egynehány ezer
főből álló ellenséget meg támadta, meg-
verte, és 1 Oberstert, több tiszteket, és
2813 köz embert ejtett fogságra, és egy
ágyút, 's több puskaporos szekeret foglalt
el. *Ney* és *Oudinot* Marsalok, és *Ber-
trand*'s *Pachod* Generálisok, a' kik azon
városban voltak, lovassaiknak segítségek
által a' győzedelmeseknek kezekből meg-
menekedvén, nagy sebesen Torgauha fu-
tottak. Egynehány ezer ember esett az
ellenségtől fogságba, 's még most is szá-
zanként vitettetnek lé, közel 80 ágyút,
500 munitziós szekeret, 3 zászlót és sok
bagázsit nyertek a' győzedelmesek, 's al-
lig lehet ennek a' ditsőséges győzedelem-
nek hasznos következéseit számba venni. —
Minden azon verekedésben jelen volt se-
regnek példa nélkül való bátorsággal, vitéz-
séggel és alhatatossággal harizoltak, köte-
lességeiknek tellyesítésében, és a' Királyért
's hazaért való győzésben vagy meghalás-
ban erőssen vetelkedtek egymással.

A' közelebb múlt szerdán dél után
következendő rendkívül való hadi Tudósít-
tás adatott itten ki, melly e' folyó Sept.
19-ik napján küldetet ide a' Fels. Csász. K.
Armádanak fő hadi szállásáról Töplitzből:

Napoléon Császár, azon hadi népének maradványát, mely a Prusszus Gen. Lajtnantal és a Svétziai korona hertzeggel való ütközetekben életben 's épségben megmaradt, September 16-ik napján, az 1-ső, 2-dik, és 14-ik osztály seregeivel öszve kaptsólván, 's testőrző seregeit maga vezetvén egész Nollendorfig nyomult előre. A fogságba esteknek beszédjéből, és az ellenség készületeiből azt lehetett ítélni, hogy az a Császárnak személyes vezérlése alatt, Cseh Országot vette légyen tzelba. Erre nézve September 17-ik napján, délben a maga colonnéit Nollendorf felé defilírozattá, az az, szoros rendben marsiroztatta.

A Csász. Kir. armádának kommandirozó Generálissa hertzeg *Schwarzenberg* megparantsolta, hogy minden kinn álló vigyázó seregek a Culmi tanyáig vonnyák magokat vissza, 's ott várják bé az ellenséget, a hol mingyárt el is kezdődött a verekedés. Gróf *Collredo* és *Merveld* hadi Fegyvertármestereknek corpusaik, Német Neudorfon és Knienizen keresztül az ellenség bal szárnya ellen marsiroztak, az alatt pedig Orosz Generál Gróf *Wittgenstein* Orosz vezér a Generál *Ziethen* kommandója alatt lévő Prusszus gyalog seregeket az ellenség eleibe marsiroztatta, a ki mind több több hadi erőt vezetvén előre, lovas testőrző seregei által, a mi battriáinkat sebes tüzellel megtámadta, a Fr. gyalogság pedig minden oldalról keményen tüzelt. Ezen fontos szempillantásban a Hessen-Homburg huszár regimentjének egy eskadronja, a Prusszus lovaság segedelmével az ellenség sorai közé vágatott, követte őket a gyalogság nagy hidegvérűséggel, 's mindenütt vissza nyomták a Frantziákat, és a Nollendorfi tetőkre futni kényszerítették.

Fr. Generál *Kreutzer*, 7 ágyú, és 1 zászló esett a miénknek kezekbe, az elfo-

gatott Frantziáknak száma a 2000-et fekül haladja. A vastag köd, és a bekövetkezett éjjel mentette meg az ellenség seregeket a végső veszedelemtől. *Napoléon* Császár maga is jelen volt ezen verekedésben, és az alatta volt paripája meg is sebesítették. — A Fr. büllétinek szerint mindenütt győzedelmeskedik a Fr. armáda, és mindenütt előre nyomul. Valósággal elhagyta az Albis jobb partyát, és a Cseh Országba való bényomulást háromszor próbálta meg, de egyszer sem volt fel tett tzeljában szerentsés, mindenkorsok embert vesztett el. — A Szakszoniai bánya helyekről küldetett tudósítások abban mind megegyeznek, hogy nagy szükségét szenved a Frantzia armáda, hogy sok lovai elhullanak a széna és abrak nemlete miatt, és hogy magokat is ló hússal tápjállyák.

Constantin Orosz nagy hertzeg maga is jelen volt ebben a nagy verekedésben, a golyóhis zápora alatt az Orosz előseregek közt. — Generál Gróf *Wittgenstein*, a Würtembergi hertzeg, *Merveld*, és Gróf *Collredo* fegyvertármesterek, Prusszus Generál *Ziethen*, Austriai Generál Lajtnánt *Lichtenstein Aloysius*, *Simonyi*, *Laugier*, és *Czorch* Obristlajtnantok mások felett meg különböztek magokat, kiváltképen az utolsó, a Strázsamester *Gepper Lajos*, és lovas Kapitány *Döry* is vitézi módon viselték magokat.

Mingyárt ezen verekedés végződése után *I. Sándor* Orosz Császár Eő felsége Gróf *Collredo* Austriai Fegyvertármestert a Sz. György vitézi Rendje harmadik classisának tizerével; hertzeg *Lichtenstein Aloysius* Feldmarsal Lajtnantot pedig egy aranyos és brilliános markolatú kardal méltóztatott megtisztelni.

Ezen a napon mind a három szövetséges armádiák egyenlő szívvvel lélekkel hartzoltak.

Az Álbis folyóvíz környékéről következendő tudósítást tétetett közönségesse a Svéciai Korona Hertzeg, September 10-ik napján: „E' folyó September 2-ik napját követett éjjel az Eckmühli Hertzeg (Marsal Davoust) egész armádájával együtt oda hagyta Schwerin városát. Mivel ott való tanyája rendkívül erős volt, abból azt lehetett kihúzná, hogy őtet az onnan való kiköltözésre a' szövetséges armádának Szakszóniában való hadi szerentséjek, 's előmenetelek bírta légyen. Minden onnan leendő elmenetelére szükséges intézeteket előre meg tett: és így minden ártillériáját és bagázsiáját előre elküldhette. Ennekfelette a' *Walmoden* és *Vegesack* Generálisoknak corpusait megelőzte, mivel amaz Griwitzben, e' pedig Warinban voltak. A' maga hátrább való menetelét két colonnában formálta az Eckmühli hertzeg, 's ezekkel minden akadályoztatás nélkül Gadebusch és Rhena városokon által egy napi marsban Ratzenburgtól fél óra messzeségre vissza ment.

A' Generál *Loison* osztály serege is azon időben ment Schönbergig vissza, a' hol a' Dániai hadi seregek a' Frantziáktól elválván Lübeckbe marsiroztak, ott őrző sereget hagytak, és hátrább Oldelslöh mellett táborba szállottak; a' Frantziák pedig Ratzenburgba mentek, Steckvitz mellett a' sántokba szállottak bé, és magok után minden hidakat elrontottak, 's az ott talált hajókat mind öszve törték. Az ellenségnek ezen hátrálásban való vesztesége ezer embernél többre ment, 500 elfogatott. A' Kozákok, a' Lützow és Reich szabad seregei, úgy szinte a' hanseatikus lovas seregek, az ellenség utóseregeit egynéhány

izben megtámadták, Generál *Vegesack* maga részéről egészen Lübeckig űzte őket. Fő Strázsamester *Arnim*, a' ki a' Hanseatikus lovasság előtt magát különösen megkülömböztette, egy ágyú golyóbis által megöletett. — A' Mecklenburgi vadász sereg Dessow mellett egy Dánus eskadronra rohanván, annak sok kárt tettek.

E' megésvén Generál *Vegesack*, előbbi Grewensmühlen mellett lévő tanyájába vissza ment, Generál Gróf *Walmoden* Schwerinbe szállott bé, de onnan Dömitzbe marsirozott, a' hol az Albison hídát tsináltatott, oly feltétellel, hogy ha talán az ellenségazon folyóvíz bal pártjára seregének egy részével általmenne, mingyárt oda mehessen. — A' Generál *Tettenborn* előseregei Boitzenburgba tanyáznak. A' Mecklenburgi Hertzegségen sok hadi adót húztak a' Dánusok a' lakosokon. Nagyon szembe tünő dolog, hogy ők egy oly Hassiai Hertzeg vezérlése alatt vannak, a' kinek familiáját minden örökségétől megfosztotta Napoleon Császár, még is ő az Eckmühli Hertzeg fő vezérlése alatt annak hasznáért fegyvert visel.

Belső Austriában is szerentséssen folytatták az ott táborozó Csász. Kir. hadi seregek a' háborút, és mindenütt győzedelmeskednek a' telhetetlen ellenségén. — A' Gréczi újság leveleknek 13-ik Septemberi darabjához kaptolt töldalékban ezeket olvassuk: „A' belső Austriai Generál Kommandónak parántsolatjából, Sept. 17-dik napján kihirdettetett, hogy a' Generál Gróf *Nugent* vezérlése alatt lévő Csász. Kir. hadi seregek, e' folyó hólnap 10-ikén *Triest* városát elfoglalták.

A' Bétsi *Cursus* Sept. 22-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 179 $\frac{2}{3}$ Forint Váltótredulában. — Egy Császár arany 8 forint és 34 $\frac{1}{2}$ krajtzár.